

3

ไพรัช กาญจนการุณ
ศศิเพ็ญ พวงสายใจ
สุภูมิ พันธุ์รงค์
พิมพ์วรรณ บุญยะเสนา

**การศึกษาจากกรณีศึกษา Microfinance
เพื่อหาแนวทางบริหารจัดการระบบ
ให้บริการทางการเงินระดับจุลภาคในชุมชน
ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:
กรณีศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน**

การศึกษาจากกรณีศึกษา Microfinance เพื่อหาแนวทางบริหารจัดการระบบ ให้บริการทางการเงินระดับจุลภาคในชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน¹

ไพรัช กาญจนการณ²

ศศิเพ็ญ พวงสายใจ³

พิมลพรรณ บุญยะเสนา⁴

สุขุม พันธุ์รงค์⁴

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจากกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งถึงแนวทางบริหารจัดการระบบให้บริการทางการเงินระดับจุลภาคในแต่ละสภาพชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มองค์กรการเงินชุมชน (Microfinance) ที่เข้มแข็ง (Best Practice) จำนวน 24 แห่ง ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยาแพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน

ผลการศึกษา พบว่าแนวทางการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีแนวทางดังนี้

(1) **ด้านความพอประมาณ** องค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีการปล่อยกู้เพื่อการลงทุนให้สมาชิกในวงเงินตามระดับการออมของสมาชิก มีการจำกัดเพดานสูงสุดของเงินออม ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มการเงินชุมชนมีอาชีพเสริมที่ก่อให้เกิดรายได้ ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือน เช่น มีการปลูกผักสวนครัว ผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ ลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยต่างๆ ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ลดหรือเลิกอบายมุข สุรา ยาสูบ หวย และการพนัน เป็นต้น

(2) **ด้านความมีเหตุผล** องค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีการดำเนินงานโดยการจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมให้สอดคล้องกับพันธกิจ วิสัยทัศน์ของกลุ่ม เพื่อให้เกิดการพัฒนากลุ่มการเงินอย่างมีทิศทาง มีแนวคิดในการบริหารจัดการ การให้บริการ การจัดสวัสดิการที่ชัดเจน มีการส่งเสริมสมาชิกกลุ่มจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสามารถวิเคราะห์การใช้จ่ายของครัวเรือน อันจะนำไปสู่การปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัว

(3) **ด้านการมีภูมิคุ้มกัน** องค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีการประกันความเสี่ยงจากการกู้เงิน เช่น ใช้สมาชิกหรือผู้ใช้บริการรายอื่น เป็นผู้ค้ำประกัน 2 คน และคู่สมรสต้อง

¹ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ รองศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴ นักวิจัย ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจชุมชน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ยินยอมลงลายมือชื่อในเอกสารคำขอกู้และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งปวง มีการเชิญผู้มีความรู้ความสามารถมาเป็นที่ปรึกษาและเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มชุมชนหรือกลุ่มอาชีพในชุมชนเพื่อทำให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(4) **ด้านความรู้** องค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีการฝึกอบรมให้ความรู้หรือศึกษาดูงานแก่คณะกรรมการและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ มีการสอนและจัดอบรมให้ความรู้ในการทำบัญชี โดยให้คณะกรรมการเป็นวิทยากร ส่งเสริมให้สมาชิกมีการเรียนรู้และอบรมในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ ผู้นำชุมชน กลุ่ม/องค์กรเครือข่ายชุมชน มีการจัดเวทีเพื่อพูดคุยกันเป็นประจำทุกเดือน ส่งเสริมให้ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีการถ่ายทอดและนำไปใช้ในการประกอบพิธีกรรม การทำการเกษตร การประกอบอาชีพของหมู่บ้าน มีการส่งเสริมจัดการความรู้ในชุมชนบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น

(5) **ด้านคุณธรรม** องค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งควรยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงาน ดำเนินงานโดยมีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจต้องการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น ส่งเสริมให้คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: องค์กรการเงินชุมชน

Abstract

The present study aims to investigate the 24 cases of best practice microfinance groups relating to the management in implementing the sufficiency economy philosophy in 8 upper-northern provinces covering Chiang Mai, Chiang Rai, Lamphang, Lamphun, Phayao, Phrae, Nan, and Mae Hong Son.

It is imperative for microfinance organizations/groups to implement the following processes to foster the sufficiency economy concepts as follow:

(1) **Moderation:** Release loans for members to make investment at the size proportional to their savings, set maximum ceiling of savings, promote the development of secondary occupation for members to earn extra income, encourage reasonable and modest spending behavior, promote household expenditure cutting activities like home gardening and fruit tree planting as well as animal raising, urge cutting down extravagant spending beyond what are necessary for daily life and occupational undertakings, and advocate the arrangement of activities inducing behavioral

change like lessening or completely stopping involvement in evil path including alcohol, cigarette, underground lottery, and various gambling.

(2) Reasonableness: Develop plans/programs/activities to mutually support the organization's missions and visions such that the microfinance group can advance in a clear direction as well as has clear concepts in management, services and welfare provisions, and provide support for group members to be able to keep household financial records or accounting for the reason that they can be able to analyze household expenditure as basis to determine behavioral change in spending pattern.

(3) Immunization: Prevent lending risk by requiring each borrower to provide two guarantors and having his/her spouse give a statement of consent and sign his/her name in the loan application form and in all other relevant documents, invite group consultants to participate in the group's activities, provide support for establishment of community group to bring about mutual help group formation among community members.

(4) Knowledge: Arrange regular knowledge training sessions or field study activities for committee and group members, provide teaching and training on book-keeping by having the committee members serve as the instructor and trainer, arrange the facility for group members meeting to share experiences, encourage group members to learn – by – doing the sufficiency economy philosophy in their daily organized by various public and private agencies, arrange discussion forum regularly every month, encourage group members to promote the inheritance, transfer, and application of local knowledge for the purposes of ritual performance, farming practices, and professional undertakings in the village community, and promote the activities concerning knowledge management in the community including documentation of local knowledge.

(5) Ethical integrity: Adhere to moral disciplines in management with the principles of honesty, sharing or generosity, responsibility, kindness, and mutual trust; encourage the majority of community members to practice according to the Lord Buddha's teachings on various important Buddhism events.

Keyword: microfinance groups

1

ที่มาของปัญหา

Microfinance ถือเป็นสถาบันการเงินชุมชนรายย่อยที่มีระบบการให้บริการการเงินสำหรับคนจนที่ไม่สามารถเข้าถึงการบริการทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการแก่ผู้มีรายได้น้อยและยากจนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

โดยการรวมกลุ่มของคนในชุมชนให้บริการด้านการออม การให้สินเชื่อขนาดเล็ก (Micro-credit การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ให้ความหมายทางมูลค่าการเงินของ Micro-credit คือสินเชื่อที่มีวงเงินกู้ไม่เกิน 30,000 บาท) และการจัดสวัสดิการชุมชน ตัวอย่าง Microfinance ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลได้ทุ่มงบประมาณกว่า 80,000 ล้านบาทเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก เกิดการลงทุน การเกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้านได้มีพัฒนาการปรับตัวตามกลไกของภาครัฐและสภาพของชุมชนเองอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลให้มีการพัฒนาแปรสภาพเป็นระบบสถาบันการเงินชุมชน Microfinance เกิดระบบการออม ระบบสัจจะออมทรัพย์ ระบบสินเชื่อ และสวัสดิการของชุมชน ทำให้คนที่มีรายได้น้อย เข้าไม่ถึงบริการของสถาบันการเงิน มีเงินทุนเพื่อนำไปลงทุนหรือยกระดับคุณภาพชีวิต

การดำเนินกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน พัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถจัดระบบเงินกองทุนบริหารจัดการเงินกองทุนเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตเกิดศักยภาพ ความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเศรษฐกิจสังคมหากดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนก็จะส่งผลที่มี Impact ต่อเศรษฐกิจสูงมาก

จากการดำเนินกิจกรรมของ Microfinance ที่ผ่านมาพบว่ามีหลากหลาย Microfinance ที่ประสบผลสำเร็จ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในขณะเดียวกันก็มีหลากหลาย Microfinance เช่นกันที่ไม่ประสบผลสำเร็จ มีปัญหาจากการดำเนินการ อันเนื่องมาจากพยายามที่จะดำเนินการตามกฎระเบียบ หรือการได้เห็นหรือเลียนแบบ Microfinance ที่คิดว่าสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มชุมชนของตนได้ ซึ่งการเลียนแบบดังกล่าว หากมองในเชิงลึกจะเห็นว่า การนำรูปแบบการดำเนินการของชุมชนหนึ่งมาเป็นแบบอย่างในชุมชนตัวเอง ยังมีปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ ของชุมชนที่จะส่งผลต่อการดำเนินการอีก หลากหลายปัจจัย อาทิเช่น สังคม วัฒนธรรม อาชีพพื้นฐานของคนในชุมชน ขนาดของชุมชน ศาสนา เป็นต้น

ดังนั้น ในการดำเนินการวิจัยในโครงการนี้จะเป็นการศึกษาการหาแนวทางบริหารจัดการระบบให้บริการทางการเงินสำหรับ Microfinance ที่เหมาะสมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ศึกษาถึงรูปแบบขององค์กร Microfinance ที่ควรจะเป็นในชุมชน จะเป็นการวิจัยเกี่ยวกับ การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ในระบบการให้บริการทางการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ขจัดความยากจน และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ตลอดจนการจัดการงานและอาชีพในอนาคตของสังคมไทย ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง

2 วัตถุประสงค์ การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษากรณี (Best Practice) แนวทางบริหารจัดการระบบให้บริการทางการเงินระดับจุลภาคตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2 เพื่อนำเสนอรูปแบบ Microfinance ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสม

3 กรอบแนวคิด ในการศึกษา

การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนบางแห่งได้พัฒนาแปลงสภาพเป็นองค์กรการเงินชุมชนรูปแบบต่างๆ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการครอบคลุมทั้งประเทศ เช่น กองทุนหมู่บ้าน สถาบันการเงินชุมชน สถาบันจัดการการเงินชุมชน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้นจากการให้บริการของ

องค์กรการเงินชุมชนรูปแบบต่างๆ ในกรณีกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งนั้นจะพิจารณาว่ามีรูปแบบการบริหารจัดการ การบริการออมเงิน การให้สินเชื่อ และสวัสดิการชุมชนที่ส่งผลสัมฤทธิ์ (Results) ที่ดีต่อคนและชุมชนในแต่ละสภาพและในมิติต่างๆ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรและได้ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจชุมชนอย่างไร และหากชุมชนแต่ละสภาพจะดำเนินการองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นในการสร้างแนวคิดในการดำเนินงานโดยใช้หลัก 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ที่มีแนวทางในการดำเนินชีวิตในมิติต่างๆ 5 มิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนาควรจะมีรูปแบบการดำเนินการอย่างไร

จากผลสัมฤทธิ์ของการประกอบการ และจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า องค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง จะมีการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้คือ

ด้านความพอประมาณ: สมาชิกมีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น มีการออมเงินสม่ำเสมอ สมาชิกไม่มีปัญหาจากการกู้เงิน จำนวนเงินกู้ลดน้อยลง ระยะเวลาในการกู้เหมาะสม และมีความสามารถชำระเงินกู้ได้

ด้านความมีเหตุผล : สมาชิกมีเป้าหมายในการออม มีการออมเพื่อไว้ใช้ในยามชรา เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืม มีการใช้เงินตามเป้าหมายของการกู้เงิน มีการกู้เงินใช้เงินอย่างมีเหตุผล

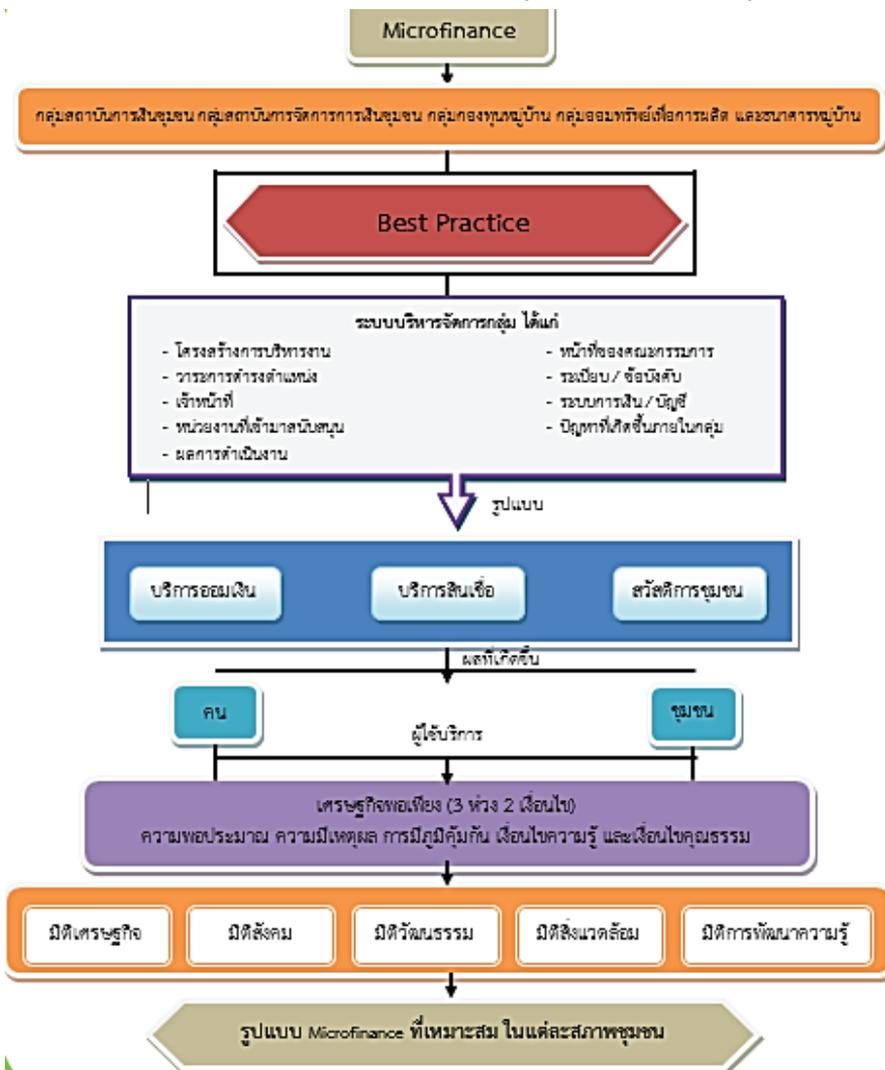
การมีภูมิคุ้มกัน: การได้รับสวัสดิการตามสิทธิที่ควรได้รับ มีการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน รายรับรายจ่าย มีการวางแผนทางการเงิน มีวินัยทางการเงิน มีการจัดทำแผนพัฒนาชีวิต แผนครอบครัว แผนชีวิตในอนาคต

เงื่อนไขความรู้: มีการเข้าร่วมการฝึกอบรมต่างๆ แล้วนำมาใช้ในการทำงาน การประกอบอาชีพ นำมาปรับปรุงพัฒนากลุ่มการเงิน และมีการถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่ม

เงื่อนไขคุณธรรม: ชุมชนเกิดความสามัคคี ทำงานร่วมกัน มีการเสียสละเพื่อชุมชน ประพฤติตนในกฎระเบียบ ซื่อสัตย์สุจริต และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(3 ท่วง 2 เงื่อนไข : ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม)

ภาพที่ 1 กรอบความคิดของงานวิจัย

4 วิธีการศึกษา

4.1 การศึกษานี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษา Best Practice ในแต่ละประเภทของ Microfinance คือ กลุ่มสถาบันการเงินชุมชน กลุ่มสถาบันการจัดการการเงินชุมชน กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และธนาคารหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ดำเนินการโดยเจาะจงกลุ่มตัวอย่าง (Specific Groups) ตามข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานที่ดูแลหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง คือ สำนักงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน และองค์กรเกี่ยวข้องในแต่ละจังหวัด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 Best Practice 24 กรณีศึกษาแยกตามประเภทของ Microfinance

ประเภท Microfinance	Microfinance ที่เป็น Best Practice
กลุ่มสถาบันการเงินชุมชน (10 กลุ่ม)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ใจใต้ ต. เวียง อ. ผาง จ. เชียงใหม่ 2. สถาบันการเงินชุมชนแม่ซำพัฒนา อ. หางดง จ. เชียงใหม่ 3. สถาบันการเงินชุมชนบ้านศรีดอนมูล ต. ศรีดอนมูล อ. เชียงแสน จ. เชียงราย 4. สถาบันการเงินชุมชนต้นแบบบ้านศาลาดอน อ. เมือง จ. ลำปาง 5. สถาบันการเงินชุมชนบ้านท่าส้มป่อย ต. หุ่นฝาย อ. เมือง จ. ลำปาง 6. สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต. บ้านสาอ. เมือง จ. พะเยา 7. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ใจหางบ้าน ต. ศรีถ้อย อ. แม่ใจ จ. พะเยา 8. สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังกวางเหนือ ต. แม่พุง อ. วังชิ้น จ. แพร่ 9. สถาบันการเงินชุมชนบ้านท่าล้อ ต. ผากแก้ว อ. ภูเพียง จ. น่าน 10. สถาบันการเงินชุมชนบ้านม่วงใหม่ ต. นาปัง กิ่งอำเภอภูเพียง จ. น่าน
กลุ่มสถาบันการจัดการการเงินชุมชน (5 กลุ่ม)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านห้วยแก้ว ต. ดอนเปา อ. แม่วาง จ. เชียงใหม่ 2. สถาบันการจัดการการเงินชุมชนโป่งเทวี 52 ต. บ้านโป่ง อ. เวียงป่าเป้า จ. เชียงราย 3. สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านทาป่าเปา ต. แม่ทา อ. ทาป่าเปา จ. ลำพูน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภท Microfinance	Microfinance ที่เป็น Best Practice
กลุ่มสถาบันการจัดการ การเงินชุมชน (ต่อ)	4. สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนห้วยยางขาม ต. ห้วยยางขาม อ. จุน จ. พะเยา 5. สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ต. บ้านเหล่า อ. สูงเม่น จ. แพร่
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (4 กลุ่ม)	1. กองทุนหมู่บ้านดง ต. อมก้อย จ. เชียงใหม่ 2. กองทุนหมู่บ้านท่ากลาง – ท่าใต้ ต. บ้านกิว อ. แม่ทะ จ. ลำปาง 3. กองทุนชุมชนเมืองหนองจองคำ จ. หนองจองคำ อ. เมือง จ. แม่ฮ่องสอน 4. กองทุนหมู่บ้านบ้านโป่ง ต. เวียงเหนือ อ. ปาย จ. แม่ฮ่องสอน
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิต (4 กลุ่ม)	1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสบรวก ต. เวียง อ. เมืองเชียงใหม่ จ. เชียงราย 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนมูล ต. บ้านปาง อ. ห่งหัวช้าง จ. ลำพูน 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนน้ำยาว ต. อวน อ. ปัว จ. น่าน 4. กลุ่มออมทรัพย์บ้านหลวง ต. แม่เงา อ. ขุนยวม จ. แม่ฮ่องสอน
ธนาคารหมู่บ้าน (1 กลุ่ม)	1. ธนาคารหมู่บ้านสันตันศรี ต. บ้านถ้ำ อ. ดอกคำใต้ จ. พะเยา

ที่มา : จากการศึกษา

วิธีการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการประชุมกลุ่ม (Focus Group) คณะกรรมการ ผู้บริหารของ Microfinance แต่ละประเภทที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อสืบค้นข้อมูลรูปแบบการบริหารจัดการ การใช้บริการเงินออม สินเชื่อและสวัสดิการชุมชน และผลที่เกิดกับเศรษฐกิจ สังคมชุมชนจากการดำเนินงานของ Microfinance แล้วนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำเสนอรูปแบบของ Microfinance ที่เหมาะสมเพื่อต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัย ได้ผลการศึกษาดังนี้

5

5.1 การบริหารจัดการของกลุ่มการเงินชุมชนที่เป็น Best Practice ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาจาก Best Practice พบว่า ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ออกมาในลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงจะไม่แยกวิเคราะห์ไปตามแต่ละกลุ่ม ผลการศึกษาถึงแนวทางบริหารจัดการระบบให้บริการทางการเงินระดับจุลภาคในตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการดำเนินงานของ Microfinance

แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการดำเนินงานของ Microfinance
ความพอประมาณ	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการปล่อยกู้เพื่อการลงทุนให้สมาชิกในวงเงินตามระดับการออมของสมาชิก - ควรมีการจำกัดเพดานสูงสุดของเงินออมเพื่อไม่ให้สมาชิกหวังรายได้จากดอกเบี้ยที่มากกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ ซึ่งจะทำให้สถาบันแบกภาระดอกเบี้ยเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนมากเกินไปหากมีผู้กู้จำนวนน้อย - มีการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มการเงินชุมชนมีอาชีพเสริมที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีการใช้จ่ายอย่างพอประมาณมีเหตุผล - มีการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือน เช่น มีการปลูกผักสวนครัว ผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอตลอดทั้งปีลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยต่างๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพและประกอบอาชีพ - มีการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ลดหรือเลิกอบายมุข สุรา ยาสูบ หวย และการพนันอื่นๆ ปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน ปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดที่ไม่ได้ใช้งาน ปิดก๊อกน้ำให้สนิทและปิดทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้ เป็นต้น
ความมีเหตุผล	<ul style="list-style-type: none"> - สถาบันการเงินชุมชนมีการดำเนินงานโดยการจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมให้สอดคล้องกับพันธกิจ วัตถุประสงค์ของกลุ่มการเงินชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเงินอย่างมีทิศทาง เช่น แผนงานการบริหารและการจัดการแผนงานด้านบุคลากรแผนงานด้านอาคารและสถานที่ แผนงานด้านสวัสดิการสมาชิกแผนงานด้านประชาสัมพันธ์แผนงานด้านการตรวจสอบและแผนงานด้านประเพณีและวัฒนธรรม - มีแนวคิดในการบริหารจัดการ การให้บริการ การจัดสวัสดิการที่ชัดเจน สอดคล้องกับพันธกิจและวัตถุประสงค์ของสถาบัน - มีการส่งเสริมสมาชิกกลุ่มจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อสามารถวิเคราะห์การใช้จ่ายของครัวเรือน อันจะนำไปสู่การปรับพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของครัวเรือน
การมีภูมิคุ้มกัน	<ul style="list-style-type: none"> - การประกันความเสี่ยงการกู้เงิน โดยใช้สมาชิกหรือผู้ใช้บริการ เป็นผู้ค้ำประกัน 2 คนและคู่สมรสต้องยินยอมลงลายมือชื่อในเอกสารคำขอกู้และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งปวง - การเชิญที่ปรึกษากลุ่ม ผู้ตรวจสอบ เข้ามาร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีผู้ มีประสบการณ์ มีความสามารถในการทำงาน เพิ่มความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม - ส่งเสริมเงินทุนเพื่อการจัดตั้งกลุ่มชุมชนหรือกลุ่มอาชีพในชุมชน เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2015, JUL. - DEC.

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการดำเนินงานของ Microfinance
ความรู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีการฝึกอบรมให้ความรู้หรือศึกษาดูงานแก่คณะกรรมการและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ - มีการสอนและจัดอบรมให้ความรู้ การทำบัญชี ให้แก่กองทุนในพื้นที่ใกล้เคียง โดยใช้คณะกรรมการเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ - มีสถานที่เพื่อการพบปะของสมาชิกเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ - ส่งเสริมให้สมาชิกมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยคนในชุมชนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผู้นำชุมชน กลุ่ม/องค์กรเครือข่ายชุมชน มีการจัดเวทีเพื่อพูดคุยกันเป็นประจำทุกเดือน และส่งเสริมให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานต่างๆเพื่อการเรียนรู้การดำรงชีวิต/การประกอบอาชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมในปัจจุบัน
ความรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการถ่ายทอดและนำไปใช้ในการประกอบพิธีกรรม การทำการเกษตร การประกอบอาชีพของหมู่บ้าน - มีการส่งเสริมจัดการความรู้ในชุมชนบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ด้านสมุนไพร ด้านการจัดทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด การทำหญ้า การเพาะเห็ดฟาง การเพาะเห็ดนางฟ้า เป็นต้น โดยการจัดเก็บองค์ความรู้ มีแหล่งองค์ความรู้ ศูนย์เรียนรู้ มีระบบการจัดการความรู้ในชุมชน โดยการจัดเก็บไว้ที่ 1) แหล่งความรู้ คือ ห้องสมุดชุมชน 2) แหล่งการเรียนรู้ คือ แหล่งการเรียนรู้นาหญ้าแพงโกล่า แหล่งการเรียนรู้โรงงานปุ๋ยชีวภาพ 3) ศูนย์เรียนรู้ คือ ศูนย์ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการใช้ประกอบอาชีพทางการเกษตรสืบทอดกันมาจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูกหลาน เช่น การปั่นฝ้าย งานจักสาน การตีกลองสะบัดชัย การฟ้อนรำ เป็นต้น
คุณธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินงาน ที่สำคัญเช่น การมีความซื่อสัตย์ต่อกัน การมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม การมีความรับผิดชอบ การมีความเห็นอกเห็นใจ และการมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น - ส่งเสริมให้คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เข้าวัดฟังธรรมะ ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาในท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี ให้ความเคารพพระลึงถึงผู้สูงอายุ จัดพิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ เป็นต้น - มีการจัดสรรผลกำไรเป็นสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิก เป็นทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนและเพื่อสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน เป็นต้นชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาสและคนที่ประสบปัญหาโดยการดำเนิน

19/2

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการดำเนินงานของ Microfinance
	กิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เช่น การสร้างบ้านให้ผู้ยากไร้โดยจัดหางบประมาณทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านมาสร้างบ้านให้แก่ผู้ยากไร้ และจัดให้มีสวัสดิการอื่นๆ ตามความเหมาะสม เช่น การจัดตั้งศูนย์สัจจะไร้ออมภายในหมู่บ้านการจัดตั้งกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ในหมู่บ้านจัดตั้งธนาคารข้าวจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ

ที่มา : จากการศึกษา

5.2 รูปแบบ Microfinance ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสม

รูปแบบ Microfinance ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสม ควรเป็นดังนี้

1. ต้องมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการทางการเงิน (Financial Service) กับคนจำนวนมาก ซึ่งเป็นคนที่มีฐานะยากจน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการให้บริการแก่สมาชิก คือ

1.1 ความพอประมาณ Microfinance ต้องให้บริการการเงินแก่สมาชิกภายใต้ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป เช่น จำนวนเงินกู้พิจารณาจากยอดเงินออม การมีวินัยการออม มีการออมสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

1.2 ความมีเหตุผล Microfinance ต้องให้บริการการเงินแก่สมาชิกมีการดำเนินงานและส่งเสริมให้สมาชิก ดำเนินการและดำเนินชีวิตภายใต้แนวคิดความมีเหตุผล มีการคิด มีการวางแผน ก่อนการดำเนินกิจกรรมใดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมด้านการลงทุน ควรมีการติดตามการใช้เงินอย่างมีเหตุผล มีวินัยในการใช้เงิน

1.3 การมีภูมิคุ้มกัน Microfinance ต้องเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งมีเกณฑ์ชี้วัดการมีภูมิคุ้มกันที่ดีโดยพิจารณากระบวนการที่แสดงออกถึงการเตรียมความพร้อมต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตส่วนบุคคล สังคม สิ่งแวดล้อม เช่น Microfinance ต้องมีการประกันความเสี่ยงจากการออมการกู้เงิน มีระบบการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม ถูกต้อง โปร่งใสสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล การมีวางแผนปฏิบัติการในแต่ละช่วงเวลา คำนึงถึงการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรและวิถีชีวิตชุมชนส่วนสมาชิก Microfinance ต้องการมีลดความเสี่ยงจากการลงทุน เช่น จัดทำบัญชีครัวเรือนและสรุปบัญชีเป็น ลดรายจ่ายในครอบครัว เช่น ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ลดการใช้สารเคมี มีการวางแผนและวางแผนชีวิตและทางการเงิน เพื่อกำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินชีวิต

1.4 ความรู้ Microfinance ต้องมีการพัฒนาความรู้ของบุคลากรและสมาชิกอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์คนและองค์กรถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (swot) เพื่อวางแผนพัฒนาความรู้ และให้ Microfinance มีการเชื่อมโยงสร้างเครือข่ายการพัฒนา

Microfinance หรือสถาบันการเงินในระบบ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

1.5 คุณธรรม Microfinance ต้องมีการส่งเสริมคุณธรรมของกรรมการหรือบุคลากร ในเรื่องความเป็นธรรมในการบริการ จรรยาบรรณในการประกอบกร มี การดำเนินการตามระเบียบของกลุ่ม ในขณะที่สมาชิก Microfinance ควรมีคุณธรรมในเรื่อง วินัยทางการเงิน การประหยัด ความซื่อสัตย์ ความขยันและมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ อย่างสุจริต เพื่อดำเนินการสู่เป้าหมายหรือแผนของชีวิต

2. ต้องมีการขยายการให้สินเชื่อไปสู่คนที่มีฐานะยากจนที่สุดในสังคมก่อน หรือ เป็นกลุ่มคนที่เข้าไม่ถึงระบบให้บริการของสถาบันการเงินในระบบ เพื่อให้มีโอกาสใช้เงินทุน ดอกเบี้ยต่ำเพื่อพัฒนาการลงทุนหรืออาชีพ ให้มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. ต้องพิจารณาถึงต้นทุนในการให้บริการทางการเงิน เช่น ผู้ขอสินเชื่อ(สมาชิก กลุ่ม) และผู้ให้บริการสินเชื่อ(Microfinance) เพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมในการ ดำเนินงาน

4. ต้องมีโครงสร้างการทำงาน มีกฎระเบียบและรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสม กับสภาพวิถีชีวิตของชุมชน และกฎระเบียบเมื่อผ่านความเห็นชอบจากสมาชิก คณะกรรมการผู้ดำเนินงานต้องถือปฏิบัติตามกฎ มีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ และ ประชุมเพื่อแจ้งการดำเนินงานแก่สมาชิกในรูปแบบวิธีการต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. สถาบันการเงินชุมชน (Microfinance) ที่ดีควรประกอบด้วย

1.1 ผู้นำ

(1) ผู้นำที่เข้มแข็งมีความสามารถถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด โดย คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีการจัดการระบบบริหาร การที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาล เป็นบุคคลที่สมาชิกให้การยอมรับ มีความสามารถ และมี จิตสาธารณะพร้อมทำงานเพื่อช่วยเหลือชุมชน

(2) **ที่ปรึกษากลุ่ม** เป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความความรู้ ความสามารถ มี ประสบการณ์ ที่คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือ มีความเป็นกลาง มีความสัมพันธ์อันดีกับ หน่วยงานราชการต่างๆ

1.2 กฎ/ระเบียบ

(1) มีกฎ/ระเบียบ แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสอดคล้อง กับความต้องการของชุมชนและสมาชิก ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข)

(2) มีกฎ/ระเบียบ ที่ให้ความเป็นธรรมกับคนทุกฝ่าย

(3) มีโครงสร้างการบริหารงานที่ระบุหน้าที่การทำงานชัดเจน

1.3 สมาชิกกลุ่ม

- (1) มีวินัยทางการเงิน ออมเงินสม่ำเสมอ ตามกำหนดและมีเป้าหมายการออม ชำระเงินกู้ตามกำหนดชำระ และเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการเงินชุมชนสม่ำเสมอ
- (2) นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

1.4 การให้บริการของสถาบันการเงิน

- (1) จะต้องมุ่งหวังที่จะให้บริการชุมชน ให้ผลตอบแทนและสวัสดิการที่ดีคืนสู่สมาชิกและชุมชน
- (2) กระตุ้นให้มีการออมสม่ำเสมอ และปล่อยกู้ให้สมาชิกพอประมาณในวงเงินตามระดับการออมโดยมีการติดตามการใช้เงินของสมาชิกสม่ำเสมอ

2. หน่วยงานส่วนท้องถิ่น (เช่น อบต./เทศบาล/อบจ./อื่นๆ) ควรให้การช่วยเหลือกลุ่ม Microfinance ดังนี้

2.1 สนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถในการดำเนินการของคณะกรรมการ ผู้นำชุมชน และสมาชิก เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การฝึกประสบการณ์อาชีพ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การบัญชีการเงิน เป็นต้น

2.2 สนับสนุนงบประมาณในการซื้อวัสดุสิ้นเปลืองและสาธารณูปโภค เช่น สมุดบัญชี สมุดคู่มือ วัสดุสำนักงาน กระดาษ หมึกพิมพ์ อาคารที่ทำการ ไฟฟ้า และน้ำใช้ เป็นต้น

2.3 อำนวยความสะดวก และเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ร่วมค้าประกันทางการเงินของสถาบันการเงินชุมชนกับแหล่งทุน

3. หน่วยงานรัฐในพื้นที่ (เช่น พัฒนาชุมชน ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)) ควรช่วยเหลือดังนี้

3.1 พัฒนาชุมชนควรเข้ามาติดตาม ประเมินผล เยี่ยมเยือนรับฟังปัญหาการของกลุ่มการเงินชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดกำลังใจของผู้นำและรับทราบปัญหาเพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไข

3.2 พัฒนาชุมชนร่วมกับกลุ่มการเงินในพื้นที่สร้างเครือข่ายทางการเงิน อาทิ เช่น เครือข่ายตำบล เครือข่ายอำเภอ เครือข่ายจังหวัด เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนหรือร่วมแก้ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหา มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนและพึ่งพาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

3.3 ธนาคารออมสินและ ธกส. เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงให้ โดยได้เข้าติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ช่วยปรับแต่งโปรแกรมบัญชีหรือระบบบัญชีด้วยมือหรือด้วยคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมกับแต่ละสภาพชุมชน ทำบอร์ด จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องของคอมพิวเตอร์

3.4 ธนาคารออมสินและ ธกส. ให้เงินเพื่อลงทุนแก่กลุ่มการเงินชุมชนในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าปกติ เพื่อเป็นการส่งเสริมระบบการเงินในชุมชนที่บริหารจัดการโดยชุมชน

4. หน่วยงานรัฐส่วนกลาง เช่น สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ (สทบ.) ควรดำเนินการดังนี้

4.1 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละปี หากมีการดำเนินงานที่ดีให้มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง แต่หากไม่ดีภาครัฐควรเข้ามาประเมิน โดยจัดทำตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงาน มีตัวชี้วัดการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ระดับคะแนนเท่าไรถึงจะผ่านการประเมิน เป็นต้น และมีการประเมินผลจากจากสมาชิก เช่น สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ หรือเข้าร่วมการประชุมหรือไม่

4.2 ควรออกระเบียบกลางที่กลุ่มการเงินชุมชนสามารถนำไปปรับปรุงตามแต่สภาพชุมชนได้

4.3 การสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มการเงินชุมชนควรสนับสนุนแตกต่างกัน ตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลประกอบการดี ควรได้รับเงินทุนสนับสนุนเพิ่มขึ้น ในขณะที่กลุ่มที่มีผลประกอบการไม่ดี ควรได้รับเงินทุนสนับสนุนน้อยลง หรือไม่ควรได้รับ

4.4 ระบบบัญชีสหกรณ์ 7 เล่ม ของสถาบันการเงินชุมชนบ้านศาลาดอน จังหวัดลำปางเป็นตัวอย่างของการลงระบบบัญชีด้วยมือที่ดี ช่วยการบริหารจัดการง่าย โปร่งใส มีรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มได้

4.5 จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ถึงความเชื่อมโยงของระบบการเงินชุมชนกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้คนในชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นของการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตและการทำงานของกลุ่มการเงินชุมชนหรือกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (2550). *การให้สินเชื่อเพื่อ แก้ปัญหาเศรษฐกิจของคนจน: เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2550*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย,
- จินดารัตน์ สิงโต. (2547). *การวิเคราะห์ผลกระทบของกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี กองทุนชุมชนหมู่บ้านพัฒนาหมู่ที่ 7 - ฉิมพลี ชุมชนริมทางรถไฟชัยพฤกษ์แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทวี บุญตัน. (2548). *ผลการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง: กรณีศึกษา อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยะลักษณ์ พุทธรังค์, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, วัชรีย์ พฤทธิกานนท์, ไพรัช กาญจนการุณ, วรลักษณ์ หิมะกลัส, สุชาติ พรหมขัติแก้ว, สุขุม พันธุ์รงค์, พิมลพรรณ บุญยะเสนา และพิมพ์มล แก้วมณี. (2557). *หนี้นอกระบบ: ปัญหาและแนวทางแก้ไขภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พิมลพรรณ บุญยะเสนา, พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์, วรลักษณ์ หิมะกลัส และรสริน โอสถานันต์กุล. (2556). *ที่พักร่วมพัฒนารวมชนบท: การพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสมดุลอย่างยั่งยืน (แผนงานวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชิต โปธิมา. (2549). *ผลกระทบของนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อประชาชนในพื้นที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพศาล วิมลรัตน์. (2550). *ผลกระทบของกองทุนหมู่บ้านต่อการพัฒนาชนบทไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูรินท์ แก้วโมราเรืองฤทธิ์. (2549). *เงินกู้ยืมระบบกับกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ. (2547). *การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเงินระดับจุลภาค (Micro-banking Development)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- รินทร์ลัส ชัยหิรัญกิตต์ และ ปวีณา คำพุกกะ. (2556). รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษานาคารสัจจะออมทรัพย์บ้านศรีไค้คอก. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 8 (2), 67-81.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ และสุขุม พันธุ์รงค์. (2556). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มชุมชนให้ดำเนินกิจกรรมตามหลักธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม (แผนงานวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, วัชรวิทย์ พฤทธิกันนท์, พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์, ไพรัช กาญจนการุณ, ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์, วรลักษณ์ หิมะกลัส, สุขุม พันธุ์รงค์ และพิมลพรรณ บุญยะเสนา. (2556). *การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อลดภาวะปัญหาหนี้สินในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สรารุช นิยมทรัพย์. (2550). *ผลกระทบจากกองทุนหมู่บ้านในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีต่อกลุ่มผลประโยชน์และประชากรในตำบลนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขุม พันธุ์รงค์, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์, วัชรวิทย์ พฤทธิกันนท์ และพิมลพรรณ บุญยะเสนา. (2554). *การพัฒนาธุรกิจชุมชนเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน: กรณีศึกษาธุรกิจชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.